

Marija Babović Bosanka - mali portret umjetnice

PRIREDIO: OMER HAMZIĆ

MARIJA BABOVIĆ Bosanka, davno afirmisana i internacionalno poznata slikarka, likovni pedagog, pjesnikinja, učiteljica, rođena je maja 1930. godine u Karanovcu kod Gračanice, nižu gimnaziju završila u Doboju, učiteljsku u Tuzli, a višu pedagošku u Sarajevu. Više od dvadeset godina radila je kao učiteljica, potom nastavlja kao slobodni slikar – umjetnik. Danas živi i radi u Gračanici i Tuzli.

Od 1963. godine, kada je počela izlagati, do danas imala je više od 30 samostalnih i stotinjak kolektivnih izložbi u gradovima Bosne i Hercegovine, bivše Jugoslavije i inostranstvu: Gračanica, Doboj, Tuzla, Zenica, Sarajevo, Banja Luka, Mostar, Beograd, Svetozarevo, Rijeka, Omiš, Zagreb, Utreht, Oslo, Beč, Dragštat, Frankfurt, Duisburg, Brisel, Bolonja itd.

Učestvovala je na brojnim likovnim kolonijama, kao što su: "Majsko drugovanje na Sani" (Sanski Most), "Slikarski susreti u Rijeci", "Lukavački susreti" na Svatovcu (Luka-

vac), Karavana prijateljstva "Zagreb – Beograd", Bijenalni susreti "Svetozarevo" itd.

Za svoje stvaralaštvo dobila je brojna priznanja, od kojih izdvajamo sljedeća: Plaketa Mrkonjić grada 1978., Otkupna nagrada "Naiva BiH", Sarajevo 1978., "Medalja grada Bolonje", Bolonja 1981., Počasna specijalna diploma "Inova", Zagreb 1982., "Mostarsko ljeto" 1983., Prva nagrada "Zlatni kist", Zagreb 1984., Prva nagrada "Borba protiv alkoholizma", Gračanica 1985., Prva nagrada "Izvorno stvaralaštvo", Teslić 1985.

O LIKOVNOM STVARALAŠTVU

MARIJE BABOVIĆ

Mnogi likovni kritičari i ljubitelji likovne umjetnosti davno su primijetili da njene slike govore nekim posebnim, pomalo čudnim jezikom. Riječ je o jednom osebnom stvaralačkom opusu koji zadivljuje svojim obimom, originalnošću i ekspresivnošću, o likovnom maniru između naive i naturalizma, između klasičnog realističkog crteža i fikcije, između modernosti i postmodernizma... Širinu svo-

Marija Babović Bosanka u svom ateljeu

je ženske duše (u koju je to sve skupa “stalo”) ona godinama projicira na svoja platna. Njene slike su realne i irtualne u isto vrijeme. Nisu pogriješili oni koji su zaključili da su ljudski likovi glavna preokupacija ove umjetnice, “atomizirani, pomalo deformisani”, onakvi kakvi su viđeni okom (kada je Babovička realista) i srcem (kada Babovička “crta” poeziju). Motiv žene dominira na platnima ove slikarice. Grudi žene kao izvoriste života, ona slika sa uzbuđenjem trubadura i djeteta. Tu su i folklorni zavičajni motivi koji potvrđuju vezanost umjetnice za svoj rodni kraj. Ističe se “naivno” vjerovanje u svetost rađanja i radost življenja koje je samo po sebi i strah i strepnja i nada i ljubav. Sve to dopunjava motivima s narodnih rukotvorina: vez, tkani predmeti. Mnoge njene slike mogle bi biti dobra ilustracija za dječje knjige i udžbenike. “da budu dio dječjeg duhovnog svijeta.”

Stručni ljudi uzalud su se trudili tražeti slikama Marije Babović uzore u slikarstvu drugih. “Iz prostog razloga što je izrazila svoj slikarski izraz, svoj jezik. Po nečemu kao da podsjeća na Šagala, ali to može biti samo privid. Ona ne kopira, već stvara. Njene slike su

uistinu nova stvarnost”.¹ U svom stvaralačkom postupku, ona bojom veoma ekspresivno slika svoj svijet smješten najčešće između poezije i sna. Likovne efekte “proizvodi” postupkom takozvane “kolorističke zasićenosti: crveno, bijelo.”

Radi se, dakle o slikaru *suigeneris*, neko reče o hroničaru vremena i prostora, koji govori bojama. Riječ je o izgrađenoj i prepoznatljivoj umjetničkoj individualnosti, originalnom i samosvojnom slikarskom postupku i “proizvodu” visokog umjetničkog nivoa. Zato je i cijenjena od stručne kritike, svojom originalnošću, svojim inovacijama “Herba tehnika”, koju je prvi put predstavila na svojoj 25. samostalnoj izložbi (Doboj, 8. 5. do 18. 5. 1998.) uvrštena je “u likovne vrhove u svijetu”. Babovička je, dakle i inovator u slikarstvu. Nakon 10 godina, njen istraživački rad krunisan je uspjehom pod nazivom “Herba tehnika”. Riječ je o slikanju emulzijom hrane i čajeva, stvaralačkom postupku koji je privukao pažnju brojnih galerista, novinara i dru-

¹ Mr. Mika Mirin, Predgovor na katalogu Izložbe slika Marije Babović Bosanke, Galerija “Solana” Tuzla, 17. 9. – 17. 10. 2004.

gih ljubitelja likovne umjetnosti.

U svom likovnom prikazu izložbe slikarke Marije Babović Bosanke u tuzlanskoj galeriji "Solana", likovni hroničar Izet Handžić je, između ostalog, napisao: "Marija Babović Bosanka izlaže punih 40 godina i ostala je kao posebnost među slikarima naivcima, bolje reći u svom izvornom stvaralaštvu. Na prvi pogled izgleda da se dugo probijala do svog stila, postupka, poetike i estetičke razine. A to je, ustvari, zato što je ostala vjerna izvornom stvaralaštvu... Znala je sačuvati naivizam dječjeg crteža i pristupa motivu. Sa njenih slika zrači vedrina boja. Ona se probija kroz oporu fakturu i kolorističku zasićenost. Većina prizora i likova su takode vedri. Njezine kompozicije su jednostavne, a figure kao na dječjem crtežu." (Dnevni list "San" od 1. 11. 2004.)

Na kraju treba napomenuti da se ime Marije Babović Bosanke već punih 25 godina nalazi u Leksikonu naivnih slikara i vajara Jugoslavije (u izdanju Beogradskog izdavačkog grafičkog zavoda, 1979., str. 31). Njena djela danas se mogu naći po javnim i privatnim zbirkama i galerijama u Njemačkoj, Francuskoj, Švedskoj, Norveškoj, Italiji, Belgiji, Danskoj, Austriji, Engleskoj, Finskoj, Japanu, Australiji, SAD itd.

REKLI SU O STVARALAČKOM POSTUPKU MARIJE BABOVIĆ

Zvonko Cerjan: "Na njenim slikama i grafikama ima nešto monumentalno, snažno, mislim andrićevsko"; Franjo Merzjak: "Ne mogu da oči odvojim od ovih grafika zlatno žute boje"; Miroslav Šutej: "Svojim dugogodišnjim radom i priznanjima obezbijedila je sebi "privjesak" likovne primadone, priznatije u svijetu negok od nas"; Josip Depolo: "Originalna i smiona, zbog čega je cijenjena od stručne kritike. Slika u maniru realizma i nadrealizma na temu svoga zavičaja"; Andre Marlo: "Oduševljen sam ostvarenjima. Ovo što Vi radite, to su nataloženi vekovi, pa to su divna prastara vremena"; Kasim Deraković: "Ako ste umorni, slike Marije će vas odmoriti. One su nastale iz duše i srca, jer su morale nastati, one su san žarkih boja uhvaćenih u ljetu."

